

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Ullensaker kommune
Postboks 470
2051 Jessheim

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.:
Deres dato:
Vår ref.: 2017/16890-2 M-FO
Saksbehandler: Simon Haraldsen
Direktetelefon: 22 00 36 52

Dato: 8.05.2017

Ullensaker kommune- Oversendelse av rapport etter tilsyn innen avløpsområdet 2017.

Denne kontrollrapporten er laget på grunnlag av Fylkesmannens samtale med personell fra Ullensaker kommune innen kommunalteknisk område den 06.04.2017, samt dokumentasjon oversendt i forkant av møtet.

Tema for tilsynet var hvordan kommunen har løst dokumentasjonskravene i utslippstillatelsen gitt av Fylkesmannen 05.11.2013 med hjemmel i forurensningsloven. Kontrollen ble gjennomført som en 3 timers samtale hvor temaene som ble gjennomgått var:

- Hovedplan vannmiljø
- Årsrapport til Fylkesmannen med utslippsregnskap
- Miljørisikovurderinger herunder klima
- Renseanlegget og overløp på avløpssystemet
- Fremmedvann på ledningsnett
- Plan for fornyelse av ledningsnett
- Påslipp av industri til det kommunale avløpssystemet

Dette er hovedoppgavene med frister som fremgår av utslippstillatelsen. Konklusjonene etter denne gjennomgangen er presentert i vedlagte rapport.

Den vedlagte rapporten fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og merknader. Den gir imidlertid ikke en tilstandsvurdering når det gjelder status for kommunens miljøarbeid ellers.

Generell tilbakemelding om kommunens arbeid innen avløpsfeltet.

Utfordringene for Ullensaker kommune på avløpssektoren er store og det må påregnes betydelig økte kostnader på sektoren fremover. Kommunen har tatt grep og styrket bemanningen de siste årene innenfor VA. Vi opplever en organisasjon som er godt tilpasset avløpsutfordringene gjennom et sterkt fagmiljø innenfor plan, investeringer og drift.

Vi merker oss at kommunen har igangsatt arbeidet med å utvikle en fremtidig hovedstruktur på avløpssystemet som kan ivareta befolkningsveksten i kommunen, skjerpede krav til vannmiljø og klimaendringer.

Pålegg om tilbakemelding

Fylkesmannen ber om tilbakemelding på faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at dette brevet er mottatt. Rapporten vil være å anse som endelig dersom vi ikke mottar noen tilbakemeldinger.

Kommunen plikter å rette opp de avvik som er beskrevet i rapporten innen **1.november 2017**. Vi forutsetter at kommunen igangsetter arbeidet umiddelbart, da det er krevende oppgaver som skal gjennomføres.

Gebyr for utført kontroll

Fylkesmannen skal i henhold til forurensningsforskriften § 39 innkreve gebyrer for kontroller etter forurensningsloven. Ved revisjon beregnes gebyr etter antall fokusområder, medgått tid til forberedelser, gjennomføring og oppfølging i etterkant. Fylkesmannen har valgt å benytte sats 1 på 1-dags tilsyn, som for tiden er 25 000 kr.- jfr. forurensningsforskriften § 39-8.

Hvis dere har kommentarer til dette varselet, ber vi dere sende disse til oss innen 2 uker, jf. forvaltningsloven § 16. Vi vedtar deretter det endelige gebyret.

Regelverk

De viktigste HMS-kravene for den bransje virksomheten tilhører er sammenstilt og ligger tilgjengelig på internett, www.regelhjelp.no. Reglene om innkreving av gebyrer finnes også på www.miljodirektoratet.no under regelverk og forurensningsforskriften.

Informasjon om offentlighet i forvaltningen.

Lovverket vedrørende offentlighet i forvaltningen medfører at kontrollrapporten vil være et dokument som er tilgjengelig for offentligheten.

Med hilsen

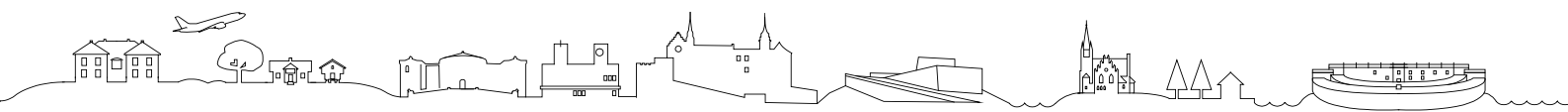
Med hilsen

Jens Hertzberg
faggruppel leder

Simon Haraldsen
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Ullensaker kommune - tilsyn innen avløpssektoren

Anleggsnr./avløpnett Kontrollnr. Saksnr. Rapportdato:
0235.0032.02 2017.077.I.FMOA 2017/16890 08.05.2017

Opplysninger om virksomheten som er kontrollert

Navn	Ullensaker kommune, kommunalteknisk sektor
Org.nr. kommunen	933649768
Sentraladministrasjon	974551128
Besøksadresse	Furusetgata 12, 2050 Jessheim
Postadresse	Postboks 470, 2051 Jessheim

Opplysninger om kontrollen

Kontrolldato	06.04.2017
Deltagere, funksjon:	Jostein Skjefstad, avdelingsleder VA-utbygging Ståle Grinaker, seniorrådgiver Maria Laugnes, avdelingsleder Plan- og prosjekt. Per Roland, driftsleder vann, avløp og veg. Ingar Solberg, saksbehandler Morten Kjeverud, avdelingsleder, renseanlegg Svein-Arne Kværner avdelingsleder, drift VVA Morgan Lervaag, enhetsleder VAR Kjersti Enger Dybendal, næring og industripåslipp Anette Åkerstrøm, rådgiver Miljø Tore Nyborg, avdelingsleder Forvaltning, Renovasjon og Gebyr
Fylkesmannens representanter	Simon Haraldsen (kontrollør) Jens Hertzberg (deltager)
Bakgrunn for kontrollen	Frekvensbasert kontroll, oppfølging av ny utslippstillatelse
Tema for kontrollen	Oppfølging av krav i tillatelsen fra 05.11. 2013

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 2 avvik under kontrollen:

1. Det er mangler knyttet til kommunens miljørisikovurdering av avløpssektoren.
2. Det er mangler knyttet til handlingsplan for reduksjon av fremmedvann til det kommunale avløpsnett.

Det er gitt 2 merknader.

Innledning/Bakgrunn

Kontrollens formål var å følge opp krav gitt i Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann av 05.11. 2013. I forkant av kontrollen har Fylkesmannen foretatt en utsjekking av om dokumentasjon som skulle vært utarbeidet er innlevert og kvaliteten på denne.

Dokumentasjonskravene i tillatelsen er knyttet til miljørisikovurdering med klima, plan for reduksjon av fremmedvann, plan for fornyelse av avløpsledninger og en risikokartlegging av virksomheter med påslipp til det kommunale avløpsnettet.

Kontrollrapporten beskriver avvik, merknader og andre kommentarer som ble gitt under kontrollen.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Merknader: Forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- Utslippstillatelse av 05.11. 2013 for kommunalt avløpsvann for Ullensaker kommune.
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften), av 1. juni 2004, med senere endringer, kapittel 14.
- Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften), av 6. desember 1996, med senere endringer.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 2 avvik under kontrollen omtalt på side 3-5.

Avvik 1:**Det er mangler knyttet til kommunens miljørisikovurdering.**

Avvik fra: Utslippstillatelsen pkt. 3.1 Klimatilpasset risikovurdering
Utslippstillatelsen pkt. 4.4 Utslipp fra overløp på transportsystemet.

Kommentarer:

I henhold til utslippstillatelsens punkt skal det gjennomføres en miljøtilpasset risikovurdering hvor tillatelsen tar opp viktigheten av at det ved målinger og modellberegninger skaffes oversikt over respons på avløpsnett ved ulike regnhendelser. I eksempelvis Jessheims sentrumsområder vil fortettinger og klimaendringer fremover føre til større belastninger på kritisk avløpsinfrastruktur. Uten modelleringer vil det være begrenset kunnskap om konsekvenser av ulike regnhendelser. Kommunens innrapportering til KOSTRA viser at kommunen har hatt liten innsats på ledningsnettfornyelse de siste 10 årene. Dette underskuddet på vedlikehold forsterker kapasitetsutfordringene på avløpsnett, økt overløpsdrift, belastningene til renseanleggene samt risiko for ukontrollerte utslipp.

Det bør utvikles temakart som viser hvor det er kritisk avløpsinfrastruktur.

I forbindelse med overløpene skal det etter tillatelsens punkt 4.4 utføres en risikoklassifisering av alle overløpene. Risiko av hvert overløp vil være avhengig av driftstid, antall pe tilknyttet pumpestasjonen, resipientens sårbarhet, brukerinteresser mv. Kommunen har vurdert overløpene, men har ikke satt overløpene inn i et risikobasert system utfra akseptkriterier.

Det bør utvikles et temakart som viser «de røde» overløpene (uakseptable). Disse skal inngå i en handlingsplan.

Tilbakemelding: Frist for innsendelse av klimatilpasset miljørisikovurdering settes til 1.11 2017.

Fylkesmannen forutsetter at beredskapsplanen blir gjennomgått og oppdatert når risikovurderingen er utført.

Avvik 2: Det er mangler knyttet til handlingsplanen for reduksjon av fremmedvann til det kommunale avløpsnett og renseanlegg.

Avvik fra:

Utslippstillatelsen for kommunalt avløpsvann punkt 7.2 om målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann til avløpsnett. Frist satt i tillatelsen til 1.09.2014.

Kommentarer:

Tilførsler av fremmedvann på spillvannsledningen gir økte belastninger på overløp og renseanlegg. Fosforutslippene fra renseanleggene øker tilnærmet proporsjonalt med hydraulisk vannmengde gjennom renseanleggene til Leira, som er en sårbar resipient.

Det er kartlagt soner som er spesielt utsatte for fremmedvann, identifisert årsaker og vurdert tiltaksprioriteringer men det mangler en overvannsplan som viser overvannstrategier og tiltak innenfor de utsatte områdene. Kommunen må ta økt ansvar for å håndtere overvannet på overflaten. En overvannsplan vil være en forutsetning for å kunne minimalisere fremmedvannet til avløpsnett slik utslippstillatelsen krever. Spesielt viktig er dette i utsatte områder i kommunen med sterk befolkningsvekst og økt andel tette flater.

Tilbakemelding: Det settes frist til **1. 07 2017** for å sende inn en framdriftsplan for utarbeidelse av en overvannsplan. Fylkesmannen vil ved innsendt framdriftsplan anse avviket som lukket i denne omgang. Vi vil ved neste tilsyn vurdere nærmere kommunens overvannsplan med strategi.

Fylkesmannen vil bemerke følgende som blir viktig for gjennomføringen av en overvannsplan:

Bruk av lokal overvannshåndtering må forankres i arealplanleggingen og knyttes til arealbestemmelsene til kommuneplanen. En vannplan med lokal overvannshåndtering må bli et krav i alle reguleringsplaner. I kommuneplanbestemmelsene bør viktige flomveier inngå som hensynssoner for enkle sikringstiltak for ekstremisituasjoner. Eksisterende kommuneplan inneholder ikke slike bestemmelser. Heller ikke i rekkefølgebestemmelsene i dag stilles det krav om at overvannsplan for utbyggingsområde skal foreligge før utbygging kan finne sted.

Det bør lages administrative retningslinjer for overvannshåndtering for å sikre en god oppfølging og samhandling mellom etater på overvannshåndtering i utbyggingsaker. Det fremkom på møtet at kommunen ikke hadde bestemt hvilken etat som skal ha primæransvaret i overvannssaker.

Den manglende avløpsplanleggingen innenfor fremmedvann/overvann og modelleringer i forhold til ulike regnhendelser gjør at kommunen vil kunne ha utfordringer med å vurdere avløpssystemene i tilstrekkelig grad i forhold til kapasitet ved økt belastning fra befolkningsvekst og klimaendringer i utsatte områder.

Merknader:

Merknad 1: Hovedplan for avløp og vannmiljø

Vi merket oss at hovedplanen inneholdt viktige funksjonskrav og hadde en tilhørende handlingsplan. Hovedplanen burde hatt mere fokus på klimatilpasninger og overvannsstrategier. En god start på klimatilpasning kan være å sette inn en klimafaktor for avløpssystemene.

I neste rullering av plan bør en få bedre frem i hovedplanen koblingen mellom miljørisikovurderingen og prioritering av tiltak. Eksempelvis burde flomsikkerhet koblet til kritisk avløpsinfrastruktur vært tydeligere i planen. I prioriterte avløpssoner kunne en fått fram hvilke temaer som burde vært arbeidet videre med innenfor en risikobasert områdestrategi.

Planen kunne også hatt et punkt om hvordan en best utnytter samspillet mellom alle de ulike aktørene i og utenfor kommunene for å løse avløpsutfordringene fremover.

Merknad 2: Årsrapportering

Årsrapporteringen som sendes Fylkesmannen må vise om kravet til TotN er oppfylt. Dette fremgår ikke av årsrapporten fra 2016.

For avløpsvannet som går i overløp i eller ved renseanlegget skal overløpsbidraget måles, registreres og medregnes i rensegraden. I rensegraden for Kløfta RA er ikke overløpsmengdene medregnet i rensegraden. Dette er et krav i forurensningsforskriftens § 14-11 og i utslippstillatelsen.

Fra og med årsrapportering i 2017 må dette bringes i orden.

Andre forhold / kommentarer:

Vi merker oss at kommunen de siste årene har arbeidet mye med kartlegging og risikovurdering av påslipp fra virksomheter til det kommunale avløpsnett og bruker betydelige ressurser på dette arbeidet. Fylkesmannen mener dette er et viktig arbeid og ønsker at kommunen følger opp dette arbeidet med aktivt tilsyn ovenfor de prioriterte virksomhetene.

Det er mange private avløpsrenseanlegg i kommunen innenfor spredt bebyggelse. Vårt hovedinntrykk er at kommunen fremstår som en foregangskommune i Romerike på dette området, og er i siste fase av oppryddingsarbeidet.

Ellers mener vi at organisasjonen i dag er godt tilpasset de aktuelle arbeidsoppgavene innenfor avløpssektoren.

